

XXX TARGI

JUBILEUSZ

KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ

ZAMEK KRÓLEWSKI W WARSZAWIE – MUZEUM ARKADY KUBICKIEGO

Patronat Narodowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy
w Stulecie Odzyskania Niepodległości

1918 · 2018

TARGI KSIĄŻKI
HISTORYCZNEJ

www.historiaikultura.pl

WSTĘP WOLNY

Wystawcy z całej Polski • Największa oferta książek historycznych
Konferencje i spotkania z autorami • Salon Książki Muzealnej

24-27 listopada 2022 r.

ORGANIZATORZY TARGÓW

NARODOWY
INSTYTUT MUZEALNICTWA
I OCHRONY ZBIORÓW

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

PREZYDENT MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY

PARTNERZY

PATRONI MEDIALNI

Poznaj nowości Wydawnictwa IPN

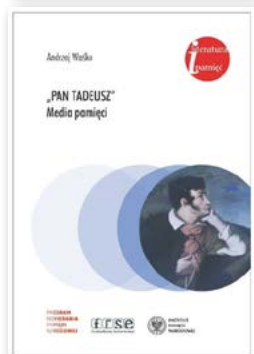
Ukradzione dzieciństwo

Album jest poświęcony najbardziej bezbronnym polskim ofiarom II wojny światowej – czyli dzieciom. Spośród około 6 milionów Polaków, którzy zginęli w latach 1939–1945, stanowiły one aż 1/3 wszystkich ofiar. Były takim samym celem akcji represyjnych obydwu reżimów totalitarnych, jak i ich rodzice.

Ekspertyza

Książka zawiera ekspertyzę ws. statusu obozu przejściowego w Pruszkowie, dzięki której nadano uprawnienia osób represjonowanych byłym więźniom Dulag 121 Pruszków.

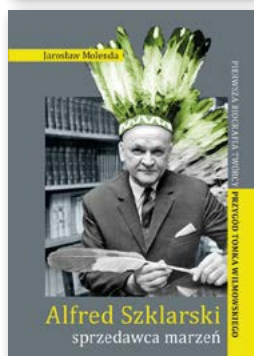
Pan Tadeusz

Monografia epopei Mickiewiczowskiej. Autor książki wyraża przekonanie, że każda epoka i generacja badaczy powinny odczytać narodowe arcydzieło na nowo, dzięki czemu będzie ono trwało jako ogniwo żywej tradycji.

Wspomnienia ocalałego. Wołyń 1941-1944

To zapis wydarzeń od czerwca 1941 r. do kwietnia 1944 r., kolei losów młodego mężczyzny, który za wszelką cenę chciał przeżyć, aby przekazać świadectwo o bestialskim morderstwie swoich bliskich, sąsiadów i społeczności żydowskiej z rąk Niemców. Jest to również obraz bezpowrotnie ginącego świata niezwyklej kultury na obszarze Wołynia.

Alfred Szklarski

Powieści Szklarskiego uczyły nie tylko geografii i historii, ale także męstwa i prawdziwej przyjaźni. Kształtowały wyobraźnię paru pokoleń młodych czytelników. Co wiemy o ich autorze? Jego portret, który otrzymujemy, może zaskakiwać.

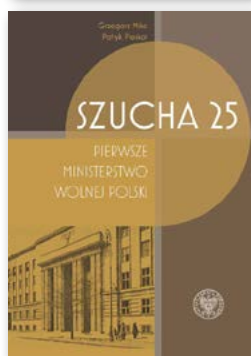
Gryf, młot i cyrkiel

Niemieccy komuniści ciężko przyjęli utratę metropolii nad dolną Odrą, w której wiosną i wczesnym latem 1945 r. tworzyli zręby administracji. Później jednak socjalistyczna NRD deklarowała nienaruszalność swej granicy z Polską – długoletnią sojuszniczką w Układzie Warszawskim i Radzie Wzajemnej Pomocy Gospodarczej.

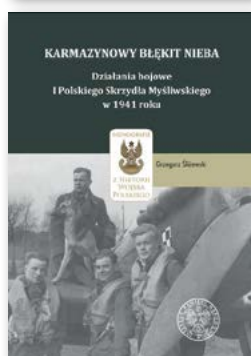
Komuniści w Warszawie

Monografia opowiada historię zawodowych funkcjonariuszy partii komunistycznej w Warszawie oraz grup robotników, którzy dali się uwieść ideologii komunistycznej. Historia warszawskich komunistów ukazana jest przez pryzmat wydarzeń i spraw ogólnopolskich, dziejów KPP i Kominternu.

Szucha 25

Publikacja ukazuje niezwykle dziedzictwo architektoniczne siedziby Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz jej losy na tle burzliwych wydarzeń XX w. Unikatowe są wnętrza gmachu utrzymane w stylistyce polskiego art déco.

Karmazynowy błękit nieba

Opis pracy I Polskiego Skrzydła Myśliwskiego dzień po dniu, przedstawienie wszystkich lotów bojowych i operacyjnych, zwycięstw, strat, a nawet urlopów pilotów. Ustalenie, w jakich operacjach uczestniczyli polscy lotnicy, jakie były cele eskortowanych bombowców i efekty wykonanych zadań.

PEŁNA OFERTA NA

ksiegarniaipn.pl

WYDAWNICTWO IPN
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

Więcej na www.ipn.gov.pl
[FB.com/ksiegarnia.ipn](https://fb.com/ksiegarnia.ipn)

MECENAS NAGRODY KLIO

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska zbiorowo zarządza prawami autorskimi wydawców oraz reprezentuje interesy środowisk wydawniczych i twórczych. Priorytetem naszej organizacji jest rozwijanie skutecznego systemu zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, zapewnienie kompleksowej ochrony tych praw oraz odpowiedniego wynagrodzenia za korzystanie z utworów.

W tym roku mija 20 lat od powstania Stowarzyszenia Autorów i Wydawców „Polska Książka”. Na początku stycznia 2002 roku sporządzono statut Stowarzyszenia, a w listopadzie tamtego roku sąd rejestrowy w Krakowie wpisał je do rejestru stowarzyszeń. Od 2014 roku działamy pod nową nazwą jako Stowarzyszenie Autorów i Wydawców (SAiW) Copyright Polska.

REPARTYCJA OPŁAT REPROGRAFICZNYCH DLA WYDAWCÓW

Od początku zajmujemy się pobieraniem opłat reprograficznych od producentów i importerów urządzeń kopiujących oraz papieru kserograficznego, a także od przedsiębiorców, którzy prowadzą punkty ksero. Zebrane środki wypłacamy uprawnionym wydawcom książki i prasy jako formę ustawowej rekompensaty za powielanie utworów w ramach dozwolonego użytku.

W ciągu kolejnych 20 lat wypłaciliśmy wydawcom książek, druków kartograficznych lub muzycznych bezpośrednio (oraz wydawcom prasowym i czasopism za pośrednictwem Stowarzyszenia Dziennikarzy i Wydawców REPROPOL) ponad 110,62 mln zł.

Od początku 2021 roku podział opłat reprograficznych dla wydawców książek, druków kartograficznych i muzycznych odbywa się poprzez zaprojektowany przez nasze Stowarzyszenie internetowy System Repartycyjno-Członkowski. W ciągu dwóch lat w zarejestrowało się w nim ponad 1050 wydawców, z których 688 w 2021 roku, a 825 w roku 2022 otrzymało rekompensaty z tytułu opłat reprograficznych w łącznej wysokości ponad 10,42 mln zł.

WYPŁATY WYNAGRODZEŃ Z TYTUŁU PUBLIC LENDING RIGHT

Decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego SAiW Copyright Polska wygrało kolejny konkurs i zo-

stało w 2021 roku ponownie wskazane jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi uprawniona do podziału i wypłaty autorom i wydawcom wynagrodzeń z tytułu prawa powszechnego użyczenia (*public lending right* – PLR). Są to wynagrodzenia rekompensujące użyczenie książek przez biblioteki publiczne w ramach dozwolonego użytku bibliotecznego. Zadanie to na podstawie obowiązującej decyzji Ministra zostało Stowarzyszeniu powierzone na lata 2021–2025.

Wynagrodzenia PLR wypłacamy ze środków publicznych będących w dyspozycji Ministra na podstawie oświadczeń przygotowywanych w systemie IT, a następnie składanych Stowarzyszeniu przez uprawnionych, czyli przez autorów tekstu, autorów warstwy ilustracyjno-fotograficznej, tłumaczy książek oraz przez spadkobierców i wydawców.

W ciągu ostatnich 5 lat wypłaciliśmy autorom, tłumaczom i ilustratorom oraz wydawcom wynagrodzenia za użyczenie książek w łącznej wysokości 21,85 mln zł. W grudniu bieżącego roku planowany jest podział wynagrodzeń w kwocie 3 936 600 zł.

LICENCJE ZAGRANICZNE – UMOWY O ZBIOROWE ZARZĄDZANIE PRAWAMI AUTORSKIMI

SAiW Copyright Polska jest upoważnione do zbiorowego zarządzania prawami autorskimi przysługującymi wydawcom do utworów literackich, naukowych, publicystycznych i encyklopedycznych. Zawieramy z wydawcami umowy o zbiorowe zarządzanie, których istotą jest powierzenie Stowarzyszeniu do zbiorowego zarządzania służących wydawcom praw autorskich. Dzięki temu staje się możliwe reprezentowanie polskiego repertuaru wydawniczego zarówno w relacjach z zagranicznymi organizacjami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, jak i docelowo w nowych modelach licencjonowania treści.

Wydawcy, którzy zawarli z SAiW Copyright Polska umowę o zbiorowe zarządzanie nadal bez ograniczeń korzystają ze swojego repertuaru wydawniczego, zaś dodatkowo stwarzają sobie możliwość pozyskania za pośrednictwem naszej organizacji dostępnych wynagrodzeń. ■

XXX TARGI KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ

24-27 listopada 2022 Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum Arkady Kubickiego

WYNIKI DWUDZIESTEJ ÓSMEJ EDYCJI NAGRODY KLIO

KATEGORIA AUTORSKA INDYWIDUALNY WKŁAD AUTORA W POPULARYZACJĘ HISTORII

Nagroda I stopnia

Konstanty Gebert
Ostateczne rozwiązania: ludobójcy i ich dzieło

Wydawnictwo Agora

Nagroda II stopnia

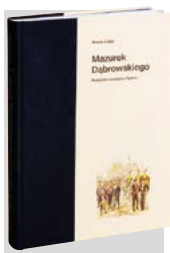
Anna Wylegała
Był dwór, nie ma dworu.
Reforma rolna w Polsce
Wydawnictwo Czarne

Nagroda III stopnia

Andrzej Brzezicki
Wielka gra majora Żychonia:
As wywiadu kontra Rzesza
Wydawnictwo Literackie

KATEGORIA MONOGRAFIA NAUKOWA MERYTORYCZNY WKŁAD W POZNAWANIE HISTORII

Nagroda I stopnia

Maciej Gołąb
Mazurek Dąbrowskiego:
muzyczne narodziny hymnu

Narodowy Instytut Fryderyka Chopina

Nagroda II stopnia

Aleksandra Rzeszotarska-Nowakiewicz
Styl Nidajno. Źródła, inspiracje i przykłady
rzymsko-barbarzyńskiej koncepcji
zdobniczej z późnej starożytności
Instytut Archeologii i Etnologii PAN

Nagroda III stopnia

Marzena Woźniak-Łabieniec
Cenzorskie lekcje literatury:
studia o systemowej kontroli słowa
w Polsce po 1945 roku
Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Wyłączny Mecenas Nagrody KLIO

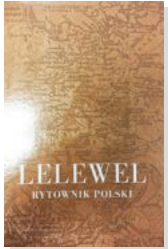
Partner Nagrody KLIO w kategorii VARSAVIANA

XXX TARGI KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ

24-27 listopada 2022 Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum Arkady Kubickiego

KATEGORIA EDYTORSKA DLA WYDAWCY ZA PUBLIKACJĘ INTERESUJĄCYCH SERII, CYKLI ITP.

Równorzędne wyróżnienia otrzymują:

Muzeum Narodowe w Krakowie
Lelewel. Rytownik Polski
red. naukowa Janina Wilkosz

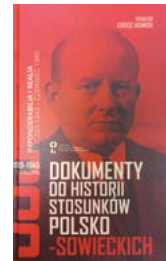
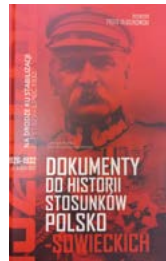
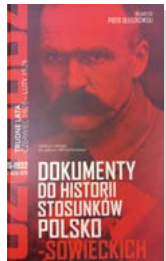
Wydawnictwo Bellona
Okupowana Polska w liczbach
autor: Kamil Janicki

Biblioteka Więzi
Zawód: historyk. Andrzej Friszke.
Rozmawiają Jan Olszek i Tomasz Siewierski
autorzy: Andrzej Friszke, Jan Olszek, Tomasz Siewierski

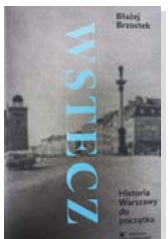

Żydowski Instytut Historyczny
Żydzi i Piłsudski
autorka: Jolanta Żyndul

Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego
Dokumenty do historii stosunków polsko-sowieckich 1918-1926 (część I 1918-1921; Część II 1921-1926)
Dokumenty do historii stosunków polsko-sowieckich 1939-1945 (cz. I 1939-1942; cz. II 1943-1945)

KATEGORIA VARSAVIANA ZA WKŁAD W POPULARYZACJĘ HISTORII WARSZAWY

Nagroda I stopnia

Błażej Brzostek
Wstecz. Historia Warszawy do początku
Muzeum Warszawy

Maria Ferenc
„Każdy pyta, co z nami będzie”
Mieszkańcy getta warszawskiego
wobec wiadomości o wojnie i zagładzie
Żydowski Instytut Historyczny

Dwie równorzędne nagrody II stopnia

Michał Wójcik
Błyskawica: historia Wandy Traczyk-Stawskiej.
Żołnierza Powstania Warszawskiego

Wydawnictwo WAB

Wyróżnienie:

Muzeum Powstania Warszawskiego
Leksykon oddziałów Powstania Warszawskiego pod redakcją Katarzyny Utrackiej

Wyłącznie Mecenasa Nagrody KLIO

Partner Nagrody KLIO w kategorii VARSAVIANA

Najpiękniejsza armia świata

„Znoszę dla użytku zewnętrznego nazwę ZWZ – wszyscy żołnierze w czynnej służbie wojskowej w Kraju stanowią »Armię Krajową«” – rozkazywał 14 lutego 1942 r. Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski.

Początek konspiracji

Agresja niemiecka i sowiecka z września 1939 r. zakończyła się okupacją II Rzeczypospolitej przez Niemcy, ZSRS, faszystowskie państwo słowackie, a przez krótki czas także Litwę. Jeszcze w czasie wrześniowych zmagania zaczęły powstawać załóżki konspiracji niepodległościowej. Tworzono ją w trzech zasadniczych nurtach. Najważniejsze były działania centralne, które doprowadziły do tego, że już 27 września 1939 r., gdy jeszcze broniła się Warszawa, w oblężonej stolicy powołano Służbę Zwycięstwu Polski. Jej organizatorem był gen. Michał Karaszewicz-Tokarzewski, upoważniony do tego przez kierującego obroną miasta gen. Juliusza Rómmla, który pisał: „Dane mi przez Naczelnego Wodza w porozumieniu z rządem pełnomocnictwo dowodzenia w wojnie z najazdem na całym obszarze Państwa przekazuję gen. bryg. Michałowi Tadeuszowi Tokarzewskiemu-Karaszewiczowi z zadaniem prowadzenia dalszej walki o utrzymanie niepodległości i całości granic”. Od tej – zdawkowej – jakby mogło się wydawać decyzji rozpoczęła się historia polskiego wojska podziemnego.

Niemal równolegle zaczęły powstawać inne organizacje podziemne o charakterze wojskowym. Po tym, gdy do konspiracji zeszły partie polityczne, z czasem zaczęły się przy nich tworzyć formacje zbrojne. Największymi z nich były Bataliony Chłopskie i Narodowa Organizacja Wojskowa, ale swoje pionki zbrojne budowali poza ludowcami i narodowcami także chadecy (w ramach organizacji Unia) i socjaliści powołujący Gwardię Ludową, której nie należy mylić z powstałą później konspiracją komunistyczną o tej samej nazwie.

Trzecim nurtem – obok podziemia budowanego centralnie i na bazie partii politycznych – były organizacje o zasięgu lokalnym czy regionalnym, takie jak na przykład: Organizacja Orła Białego, Tajna Armia Polska, Związek Czynu Zbrojnego, Ojczyzna czy Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Kaszubski”. Z czasem większość tych powstających w terenie struktur konspiracyjnych zaczęła szukać kontaktu z osobami z najwyższego szczebla decyzyjnego, aby włączyć się w działania o charakterze ogólnopolskim.

Państwo na uchodźstwie i w podziemiu

Zajęcie terytorium Polski przez wroga wojska nie było równoznaczne z upadkiem państwowości. Władze Rzeczypospolitej wycofały się do Rumunii, skąd zamierzały przedostać się do

NAJWIĘKSZA PODZIEMNA ARMIA ŚWIATA

wolnego świata. Jednak wbrew pierwotnym porozumieniom Rumuni internowali prezydenta, premiera i Naczelnego Wodza. Prezydent Ignacy Mościcki, zgodnie z zapisami art. 24 konstytucji kwietniowej z 1935 r. – wobec niemożności sprawowania urzędu – wskazał na swego następcę Władysława Raczkiewicza (choć pierwotnie na urząd wyznaczył Bolesława Wieniawę-Długoszowskiego, która to kandydatura została oprotestowana przez rządy Francji i Wielkiej Brytanii). Zapoczątkowało to proces tworzenia władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie – jedynych legalnych i konstytucyjnych władz polskich działających po wrześniu 1939 r. Funkcjonowała władza wykonawcza, namiastka władzy ustawodawczej, sądownictwo czy wojsko, które walczyło w obronie Francji, Wielkiej Brytanii, toczyło boje w Norwegii, północnej Afryce, we Włoszech, i uczestniczyło w desancie alianckim w Europie Zachodniej u schyłku wojny. To rządowi RP na uchodźstwie podporządkowano konspirację krajową, by razem – z pozycji emigracji i okupowanego kraju – wojować o sprawę polską.

W kraju zaś, zajęтым przez Niemców i Sowietów, równolegle z konspiracją wojskową zaczęły powstawać załóżki podziemia cywilnego. Z czasem działania naszych przodków doprowadziły do uformowania się Polskiego Państwa Podziemnego, czyli jednego z największych fenomenów II wojny światowej. W konspiracji utworzono aparat państwowy obejmujący z czasem administrację na poziomie centralnym (Krajową Radę Ministrów z delegatem rządu na kraj mającym status wicepremiera rządu RP na uchodźstwie), wojewódzkim i powiatowym. Powstała także namiastka władzy ustawodawczej, sądownictwo – cywilne i wojskowe, oświata, podziemne media i wreszcie pion wojskowy.

Gen. Władysław Sikorski (pirwszy z lewej) z gen. Gustawem Paszkiewiczem przed frontem kompanii honorowej, St. Andrews, 1941r. (NAC)

Wojsko Polskie w konspiracji

Początkowo kluczowe znaczenie miała Służba Zwycięstwu Polski. Jednak już 13 listopada 1939 r. SZP została zastąpiona przez Związek Walki Zbrojnej, przemianowany z kolei w Armię Krajową (w 2022 r. była obchodzona 80. rocznica tego wydarzenia). Nastąpiło to w wyniku rozkazu Naczelnego Wodza z 14 lutego 1942 r. Armia Krajowa zyskała status Wojska Polskiego. Była częścią Polskich Sił Zbrojnych, chociaż miała działać niejawnie aż do momentu wybuchu planowanego powstania powszechnego. To jedna z największych armii podziemnych w dziejach świata. Pod względem formalnym nie różniła się zatem od tych walczących na Zachodzie, choćby Dywizjonu 303, 10. Brygady Kawalerii Pancerniej czy Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich. Jednak rzeczywiste położenie wojska podziemnego było zgoła odmienne. Zbudowanie w warunkach konspiracyjnych siły zbrojnej, która w szczytowym momencie rozwoju liczyła prawie 400 tys. oficerów i żołnierzy, było wydarzeniem bezprecedensowym w dziejach.

Związek Walki Zbrojnej, a później Armia Krajowa prowadziły działalność wywiadowczą i dywersyjną (w tym wykonywały wyroki na przedstawicielach reżimów okupacyjnych), produkowały też broń. Jednak nade wszystko ich zadaniem było przygotowanie się do powstania mającego przywrócić Polsce utraconą niepodległość. Jednym z istotnych działań, rozpoczętych w ramach ZWZ, a kontynuowanych przez AK, był rozpisany na wiele miesięcy proces scalania niemal całego podziemia zbrojnego pod jednym sztandarem. Zatem w szeregach AK spotkali się członkowie zbrojnych organizacji partyjnych czy konspiratorzy organizacji regionalnych i lokalnych, przejmowanych przez pion wojskowy Polskiego Państwa Podziemnego. Osobą, która odegrała w tym procesie najważniejszą rolę, był komendant główny ZWZ, a potem dowódca AK – gen. Stefan Grot-Rowecki, zamordowany przez Niemców w obozie w Sachsenhausen.

Cel – niepodległość

Po akcji scaleniowej Wojsko Polskie budowane w konspiracji rozpoczęło przygotowania do swojego najważniejszego zadania: mianowicie powstania przeciwko okupantowi. W pierwszej

fazie wojny, a więc po agresji niemieckiej i sowieckiej, w obliczu sojuszu totalitaryzmu nazistowskiego i komunistycznego, planowano przeprowadzić powstanie powszechne. Jednak po tym, gdy niemiecka III Rzesza w czerwcu 1941 r. zaatakowała ZSRS, kładąc kres bliskiej współpracy militarnej i gospodarczej Berlina i Moskwy, sytuacja geopolityczna i militarna wymusiła zmianę tej koncepcji. Ostatecznie realizowana operacja „Burza” była planem powstania strefowego, w czasie którego ujawniające się oddziały AK miały operować pomiędzy wycofującymi się Niemcami a nacierającymi Sowietami, gdzieś tam także zajmować miasta polskie i przyjmować w nich Sowietów z pozycji gospodarza.

Sytuacja geopolityczna spowodowała, że plany konstytucyjnych władz polskich i podziemia krajowego nie mogły zostać zrealizowane. Zajęcie Wilna, Lwowa, aresztowanie przez Sowietów przedstawicieli cywilnych i wojskowych władz Polskiego Państwa Podziemnego, próba wyzwolenia Warszawy i działania Stalina zmierzające do wykrwawienia się walczącej stolicy i uniemożliwienia udzielenia jej pomocy przez oddziały AK ze wschodniej strony Wisły sprawiły, że cele militarne, stawiane sobie przez wojsko podziemne, nie zostały osiągnięte. W kolejnych miesiącach żołnierze AK ginęli nie tylko w walkach z Niemcami, lecz także z Sowietami, którzy podbili Rzeczpospolitą i nie pozwolili jej odzyskać niepodległości po zakończeniu II wojny światowej. Po ustanowieniu w Polsce reżimu komunistycznego wielu oficerów i żołnierzy AK było mordowanych lub represjonowanych przez rodzimych komunistów.

Armia Krajowa stała się symbolem niezłomnej walki o wolność, punktem odniesienia dla kolejnych pokoleń dążących do przywrócenia Polsce niepodległości. Z niej wyrastało powojenne podziemie zbrojne, do idei AK odwoływały się również niektóre środowiska opozycji w PRL. Dzisiaj Armia Krajowa i jej żołnierze patrolują szkołom, ulicom i instytucjom, a także, co szczególnie znamienne, polskim jednostkom wojskowym. Najpiękniejsza armia świata nie została zapomniana. ■

dr hab. Filip Musiał
IPN Oddział w Krakowie
Muzeum Żołnierzy Wyklętych
i Więźniów Politycznych PRL

„Aktion Reinhardt” na okupowanych ziemiach polskich 1942–1943

Druga wojna światowa, a wraz z nią okupacja niemiecka, przyniosła straszliwą gehennę milionom ludzi. W sposób szczególnie prześladowania dotknęły ludność żydowską, która była głównym wrogiem ideologicznym niemieckich nazistów. Uznawali oni Żydów za podludzi (podobnie jak i Słowian) i sprawców wszelkiego zła.

Po zajęciu ziem polskich w 1939 r., niemieckie władze okupacyjne przystąpiły do systematycznego ograniczania praw Żydów, wyzysku ekonomicznego, stygmatyzacji oraz alienacji społecznej poprzez zamykanie w gettach, będącej de facto elementem zagłady pośredniej. W drugiej połowie 1941 r. wśród niemieckich elit władzy wykrystalizowała się koncepcja tzw. ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej czyli unicestwie-

**Aktion
Reinhardt
80. rocznica
niemieckiej
zbrodni**

1942-1943

nia Żydów znajdujących się na terenach okupowanych przez Niemców. Działania te stały się możliwe dzięki stworzeniu przez nich „wydajnej i skutecznej” metody uśmiercania ludzi na masową skalę – w komorach gazowych. W grudniu 1941 r. rozpoczęła działalność pierwszy ośrodek Zagłady w Kulmhof am Nehr na terenach polskich wcielonych do III Rzeszy Niemieckiej.

W styczniu 1942 r. podczas konferencji w Wannsee pod Berlinem zapoznano zebranych tam dostojników niemieckich o planach w stosunku do Żydów. Z kolei z 16 na 17 marca 1942 r., po okresie przygotowań logistycznych, rozpoczęła się „Aktion Reinhardt” czyli proces ludobójstwa Żydów w Generalnym Gubernatorstwie (GG). Począwszy od Lublina i dystryktu lubelskiego, a następnie poprzez wszystkie dystrykty GG niemieckie siły policyjne (złożone z różnych formacji) dokonywały tzw. wysiedleń, polegających na natychmiastowej eksterminacji ludzi chorych, starych, kobiet w ciąży. Niemal wszystkie pozostałe osoby kierowano do bydłowych wagonów i mordowano w ramach „Aktion Reinhardt” w niemieckich ośrodkach natychmiastowej zagłady w Bełżcu, Sobiborze i Treblince II. Do uśmiercania Żydów wykorzystywano również obozy koncentracyjne KL Lublin oraz KL Auschwitz. W listopadzie 1943 r. Niemcy wymordowali w ramach akcji „Erntefest” („Dożynki”) 42 tys. Żydów w KL Lublin. „Aktion Reinhardt” towarzyszył prowadzony przez Niemców gigantyczny rabunek żydowskiego mienia w postaci biżuterii, pieniędzy i wszelkich wartościowych przedmiotów.

W trakcie trwania ludobójstwa Żydzi podejmowali heroiczne próby oporu wzniecając m. in. bunt w ośrodkach śmierci w Sobiborze i Treblince. Zorganizowali również Powstanie w Getcie Warszawskim.

Według różnych szacunków „Aktion Reinhardt” pochłonęła życie około 2 mln. Żydów. ■

**Książka
do pobrania**

dr Tomasz Domański
Delegatura IPN w Kielcach

WYDAWNICTWO
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

Szerząc nienawiść, nie upamiętniasz rotmistrza Pileckiego

Rozmowa z Krzysztofem Kosiorem, prawnikiem Witolda Pileckiego

Mówi się coraz więcej o dzieciach byłych więźniów KL Auschwitz. A co czuje prawnik Witolda Pileckiego?

Na pewno jestem dumny z pradziadka (niezmiennie robi na mnie wrażenie ten życiorys) oraz szczęśliwy, że udało się zachować pamięć o nim przez ten najgorszy okres komunizmu, dzięki czemu obecnie, po tylu latach, Witold Pilecki trafił do świadomości społecznej. Stało się to w wyniku starań naprawdę wielu wspaniałych ludzi.

Jaki obraz rotmistrza wyłania się z przekazów rodzinnych?

Kochającego ojca, który w bardzo kreatywny i skuteczny sposób przekazywał swoim dzieciom wiedzę i zadbał o staranne ich wychowanie. Miłośnika natury, wpajającego najmłodszemu szacunek do przyrody. Zarazem musiał to być człowiek wiele od siebie wymagający, w zasadniczych sprawach bezkompromisowy (maksyma „rób porządnie albo nie rób wcale”). Wydaje mi się również, że Witold oprócz głębokiej wiary miał też poczucie humoru, co pewnie nieraz mu pomogło.

Rotmistrz jest ukazywany jako postać silna, heroiczna, niezłomna. Czy odczułeś kiedyś, że ta pomnikowość może być paradoksalnie zachętą do szukania u niego słabości?

Z pewnością gdy mamy do czynienia z życiorysem takiego formatu, w dodatku jeszcze upomnikowionym w popularnym przekazie, to natychmiast znajdzie się ktoś, kto będzie próbował odnaleźć słabości. Muszę się przyznać, że sam się nad tym nieraz zastanawiałem, chyba po to, by lepiej dostrzec, pod tym całym spiżem, zwykłego człowieka. Witolda z Sukurcz – gdzieś na Kresach, a nie „jedynego dobrowolnego więźnia Auschwitz”.

Skoro zaczęłeś mówić...

Jestem przekonany, że pradziadek miał swoje przywary. Z przekazów rodzinnych wiem, że bywał dość porywczym. Szybko się mitygował, ale ewidentnie miewał momenty, kiedy emocje brały górę. Zakładam, że mocno pracował nad charakterem, gdyż mimo ekstremalnie trudnych okoliczności udało mu się zarówno zorganizować ruch oporu w obozie Auschwitz, jak i całkiem porządnie wychować dzieci. Szczególnie ten drugi aspekt mnie intrygował z racji charakteru rodzinnego. W jaki sposób mężczyzna, któremu życie dało jedynie siedem spokojnych lat na nawiązanie prawidłowych więzi z własnymi dziećmi – gdyż później albo go nie było w domu, albo pojawiał się i znikał z powodu zaangażowania konspiracyjnego – był w stanie tak wiele wartości mocno zaszcześcić swoim pociechom. I to zaszcześcić w takim stopniu, że nawet dziś, gdy oboje zbliżają się już do wieku 90 lat – cytują z pamięci jego wskazówki i czują się spełnieni, mają bowiem poczucie, że udaje im się podążać za tymi przykazaniami ojca.

Jak odbierasz negatywne słowa o pradziadku?

Oczywiście zdarzają się różnego rodzaju ataki na postać Witolda Pileckiego. Nie są one częste, ale zawsze bardzo dotkliwe dla rodziny. Obawiam się, że to naturalna konsekwencja tego, że rotmistrz istnieje w przestrzeni publicznej. Trzeba dodać, że oprócz tego funkcjonowania w kontekście historycznym pradziadek bywa niestety wikłany w różne, niekoniecznie prawdziwe narracje oraz w bieżące spory polityczne. Nie pochwalam tego typu działań, gdyż uważam, że Witold Pilecki powinien być bohaterem łączącym wszystkich Polaków, a nawet – jeśli to możliwe – Europejczyków (lub jeszcze szerzej). Bieżąca polityka nie jest moim zdaniem warta tego, by w nią uwikłać pradziadka.

Z drugiej strony rotmistrz jest już trwałym elementem kultury masowej. Produkuje się audycje, przedstawienia, filmy, przypinki, koszulki... Czy ten natłok Cię nie męczy?

Raczej mnie nie męczy, gdyż nie śledzę aż tak intensywnie każdej podobnej sytuacji. Bywa jednak przedmiotem rozczarowania. Wiem, że są różne gusta i rodzaje wrażliwości, ale zdarzają się momenty, gdy nie za bardzo podoba mi się to, co ktoś robi z wizerunkiem Witolda Pileckiego. Niemniej trudno jest reagować na każdy taki przypadek. Myślę, że to jest w ogóle szerszy problem dotyczący używania czy zawłaszczania symboli. Mieliśmy nie tak dawno dyskusję na temat odzieży czy pościeli w barwach narodowych. Kilka lat temu pojawiła się informacja, że kotwica Polski Walczącej była wskazywana w USA jako symbol wykorzystywany przez ekstremistów obok symboliki ściśle nawiązującej do III Rzeszy. Takie sytuacje są

irytujące i wymagają wyjaśniania. Nie wszędzie wszystko pa-suje, mówiąc delikatnie.

Na szczęście w wypadku Witolda Pileckiego zdecydowana większość odwołań do tej postaci jest podyktowana autentycznym szacunkiem i chęcią propagowania jego dokonań w świecie. Mam nadzieję, że tak pozostanie w przyszłości.

Niemniej rozmawialiśmy kiedyś na temat zachowania jednej z osób odwiedzających Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, ubranej w koszulkę z wizerunkiem rotmistrza. To oczywiste, że każdy patriota polski chce się utożsamiać z Witoldem. Czy każdy jednak jest tego godzien?

Myślę, że to przyczynek do dalszej dyskusji, którą rozpoczęliśmy przed chwilą. Nikomu bym nie zabierał możliwości powołania się na bliskie mu symbole. Nie wyobrażam sobie jednak, żebym ot tak sobie na co dzień biegał po mieście na przykład z powstańczą opaską na ramieniu. Wiem, jak wiele ten symbol znaczył dla tych, którzy rzeczywiście byli częścią Polskiego Państwa Podziemnego lub brali udział w powstaniu warszawskim. Trudno mi sobie wyobrazić, żebym ja, urodzony i wychowany w czasach pokoju, nieznający prawdziwego uczucia głodu czy poniżenia ze strony okupanta, uzurpował sobie dziś prawo do stawania w jednym rzędzie z ludźmi, którzy musieli przeżyć te straszne chwile. Zdecydowanie kłóci się to z moją estetyką i poczuciem, jak należy się zachowywać. Niemniej dochodzi w tym wypadku również kwestia upamiętnienia, przypominania o tych ważnych symbolach i powiązanych z nimi wartościach. W tym kontekście uważam, że odwoływanie się do nich jest uprawnione. Jednak używanie takiego symbolu powoduje, że trzeba naprawdę wiele od siebie wymagać. Należy też powoływać się na symbol jedynie w uzasadnionych sytuacjach. Nie widzę się w roli sędziego czy weryfikatora orzekającego, kto jest godzien, a kto nie. Apeluję jednak do każdego, kto chce używać tych symboli lub odwołań historycznych, żeby zastanowił się nad tym, do czego ten symbol jest mu potrzebny i czy przypadkiem nie chce w ten sposób wzmacniać swojego poczucia wartości. Pamiętajmy: niosąc symbol, musimy godnie go reprezentować swoim zachowaniem.

Byli powstańcy warszawscy apelowali kiedyś w mediach o nienadużywanie symbolu Polski Walczącej. Czy próbowałeś podjąć akcję o takim zasięgu?

Jedyne, co robiłem i co nadal robię, to przedstawiałem własny pogląd na tę sprawę i apelowałem o rozsądne zachowanie. Wierzę, że ludzi dobrej woli jest więcej. Zdarzają mi się wywiady lub jakieś oficjalne wizyty i wówczas, jeżeli jest ku temu sposobność, mówię o tych kwestiach. Zarazem jako prawnuk Witolda zdecydowanie palmę pierwszeństwa pozostawiam jego dzieciom, czyli mojej babci Zofii i jej bratu Andrzejowi. To oni głównie działają na niwie upamiętnienia postaci ich ojca i są najważniejszym głosem rodziny.

Które z upamiętnień zapamiętałeś najbardziej?

Trudno mi wskazać jedną rzecz czy wydarzenie. Było naprawdę wiele udanych przedsięwzięć. Bardzo lubię warszawski pomnik Witolda przy al. Wojska Polskiego. Chyba z racji oddolnego zaangażowania i liczby uczestników najmocniej zapadły mi

w pamięć zjazdy szkół imienia Witolda Pileckiego z całej Polski. To niesamowite uczucie, gdy tak liczne grono młodzieży w przeróżnym wieku jest razem ze swoimi wychowawcami. Razem bawią się, poznają, nawiązują znajomości oraz przy okazji przypominają postać swojego patrona. Zawsze czułem się tam jak wśród najbliższych (choć bardzo licznych). Niestety czasem ciężko mi jest pogodzić codzienne życie i pracę z zaproszeniem gdzieś daleko w Polsce.

Czy obecnie uczestniczysz w rozmowach z młodzieżą online?

Tak, to się zdarza. Przekonałem się, że uczniowie potrafią zadawać naprawdę trudne i bardzo oryginalne pytania, na które często ciężko jest odpowiedzieć. To dla mnie również interesujące ćwiczenie intelektualne. Nierzadko nie jestem w stanie zaspokoić czyjejs ciekawości, gdyż nie znałem swojego pradziadka osobiście.

Czy uczestniczysz w spotkaniach byłych więźniów KL Auschwitz lub ich rodzin?

Zdarza mi się, ale zdecydowanie nieregularnie. Byłem zarówno w byłym obozie KL Auschwitz, jak i w Łambinowicach (i Opolu). To zawsze bardzo szczególne spotkania, choć wymagające psychicznie. Darzę wielkim szacunkiem wszystkich więźniów obozów. Jestem pod wrażeniem ich charakteru i dzisiejszej pogody ducha.

Jak oceniasz recepcję postaci Witolda Pileckiego poza granicami kraju?

Myślę, że postać pradziadka nie jest jakoś szczególnie rozpoznawalna za granicą. Zwłaszcza tam, gdzie nie ma prężnie działającej Polonii. Sporo w tym zakresie zmieniają autorzy kolejnych książek dotyczących tej postaci, ale chyba dopiero dobry film, taki z dużym rozmachem, byłby w stanie spowodować znaczącą zmianę w skali masowej. Przez lata o wielu takich projektach słyszałem, ale na razie żaden nie został zrealizowany. Trzymam kciuki, że kiedyś się to powiedzie.

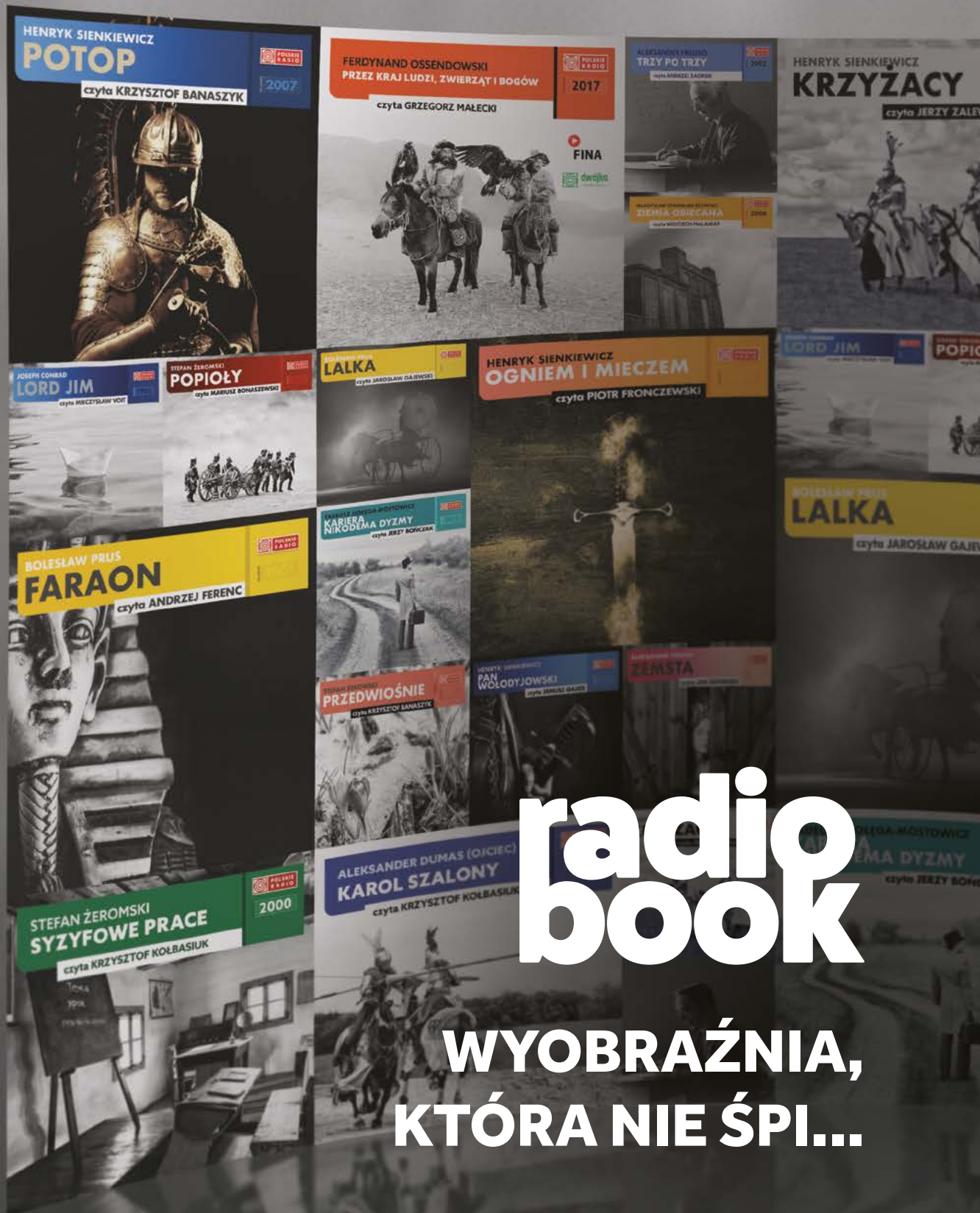
Jesteś zapalonym rowerzystą i biegaczem. Czy przebyłeś kiedyś trasę szlakiem ucieczki Witolda z KL Auschwitz?

Niestety jeszcze nie. Wiem, że takie rajdy były już kilkakrotnie organizowane, ale zawsze jakieś inne wydarzenia powodowały, że nie mogłem wziąć udziału. Mam nadzieję, że kiedyś w końcu mi się uda.

To na zakończenie pytanie hippiczne. Czy próbowałeś jazdy konnej, żeby pójść w ślady pradziadka?

Tak, próbowałem jako nastolatek. Trochę godzin spędziłem w siodle, choć nigdy nie było to z nastawieniem, żeby pójść w ślady pradziadka. Miło wspominał te ćwiczenia, ale żaden ze mnie kawalerzysta. Od lat już konie podziwiam, raczej stojąc na własnych dwóch nogach albo przejeżdżając nieopodal na rowerze.

W takim razie do zobaczenia na ścieżce rowerowej. Dziękuję za rozmowę. ■

radio book

**WYOBRAŹNIA,
KTÓRA NIE ŚPI...**

XXX TARGI KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ

24-27 listopada 2022 Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum Arkady Kubickiego

SPOTKANIA W STOISKACH WYSTAWCÓW

Uwaga: spotkania w stoiskach organizują Wystawcy, z zastrzeżeniem możliwości zmian w programie.

Czwartek, 24 listopada

Data / godzina	Autor	Organizator	Miejsce - nr stoiska
11:00 - 13:00	Adam Safaryjski	Ośrodek KARTA	100
12:00 - 13:00	dr Tomasz Łabuszewski	Wydawnictwo IPN	75
13:00 - 14:00	dr Witold Bagieński	Wydawnictwo IPN	75
14:00 - 15:00	prof. Tomasz Szarota	Wydawnictwo Bellona	52
15:00 - 17:00	Barłłomiej Krzysztan	Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika	96
15:00 - 16:00	Robert Walenciak	Fundacja „Oratio Recta”	26
16:00 - 18:00	Beata Michalec	Muzeum Niepodległości w Warszawie	73
17:00 - 18:00	Marcelina Koprowska	Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego	39

Piątek, 25 listopada

12:00 - 13:00	dr Marcin K. Schirmer	Wydawnictwo IPN	75
13:00 - 14:00	Tomasz Sakiewicz	Wydawnictwo M	16
14:00 - 15:00	Nina Smolar	Wydawnictwo Poznańskie	17
14:00 - 16:00	prof. Jan Żaryn	Biały Kruk	58
15:00 - 17:00	Adam Bujak	Biały Kruk	58
15:00 - 16:00	Krzysztof Drozdowski	Fundacja Będziem Polakami	99
15:00 - 17:00	Aleksandra Bellwon, Aleksei Rogozin	Ośrodek KARTA	100
15:00 - 16:00	Michał Zarychta	Wydawnictwo IPN	75
15:30 - 16:30	Witold Banach	Wydawnictwo Poznańskie	17
16:00 - 18:00	Janusz Szczepański	Muzeum Niepodległości w Warszawie	73
16:00 - 17:00	Marek Pasturczak	Fundacja Będziem Polakami	99
16:00 - 17:00	Jacek Bartosiak	Dom Wydawniczy Rebis	94
16:00 - 17:00	Paweł Dybicz	Fundacja „Oratio Recta”	26
16:00 - 16:50	Piotr Zaremba	Neriton	4
17:00	Joanna Puchalska	Wydawnictwo Fronda	62

Sobota, 26 listopada

10:00 - 11:00	Tytus Jaskułowski	Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego	69
10:00 - 12:00	prof. Grzegorz Kucharczyk	Biały Kruk	58
11:00	Piotr Łopuszański	Wydawnictwo Fronda	62
11:00 - 12:00	Johan Ickx	Państwowy Instytut Wydawniczy	93
11:00 - 13:00	Adam Bujak	Biały Kruk	58
11:00 - 12:00	Jarosław Górski	Dialog	99
11:00 - 12:30	Małgorzata Sopyło, dr hab. Bartosz Kaliski	Ośrodek KARTA	100
11:00 - 18:00	Archiwistki Archiwum Ośrodka KARTA	Ośrodek KARTA	100
11:00 - 12:00	dr Maria Radożycka-Paoletti	Wydawnictwo IPN	75
11:00 - 13:00	Hubert Ronek	Wydawnictwo IPN	75
11:30 - 13:00	Wojciech Chojnacki	Karabela	7
12:00 - 14:00	Zbigniew Judycki	Muzeum Niepodległości w Warszawie	73
12:00 - 13:00	Grzegorz Musiał	ZYSK I S-KA Wydawnictwo	12
12:00 - 13:00	Tomasz Kornaś	LTW	57
12:00 - 13:00	Iwona Kienzler	Wydawnictwo LIRA	9
12:00 - 13:00	Ida Żmiejewska	Skarpa Warszawska	49
12:00	Grzegorz Musiał	ZYSK I S-KA Wydawnictwo	12
12:00 - 14:00	ks. prof. Józef Naumowicz	Biały Kruk	58
12:00 - 13:00	dr Kamil Kartasiński	Fundacja Historia PL	99
12:00 - 14:00	Michał Łuczyński	Wydawnictwo Triglav	33
12:00 - 12:50	Piotr W. Fuglewicz	Wydawnictwo Sonia Draga/Post Factum	60
12:00 - 13:00	Barbara Faron	Astra	35
12:00 - 13:00	Mariusz Samp	Wydawnictwo Bellona	52
12:00 - 13:00	dr Elżbieta Kowalczyk	Wydawnictwo IPN	75
13:00	Paweł Lisicki	Wydawnictwo Fronda	62
13:00 - 14:00	Grzegorz Łukomski	LTW	57
13:00 - 14:00	Grzegorz Kalinowski	Skarpa Warszawska	49
13:00	Bogdan Rymanowski	ZYSK I S-KA Wydawnictwo	12
13:00 - 14:00	Wojciech Włodarczyk	Fundacja Historia PL	99

XXX TARGI KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ

24-27 listopada 2022 Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum Arkady Kubickiego

13:00 - 13:50	Ewa Kassala	Wydawnictwo Sonia Draga	60
13:00 - 15:00	Hanna Antos	Ośrodek KARTA	100
13:00 - 14:00	Iwona Kienzler	Wydawnictwo Bellona	52
13:00 - 14:00	prof. dr hab. Andrzej Waśko	Wydawnictwo IPN	75
14:00 - 16:00	Jacek Żurawski	Muzeum Niepodległości w Warszawie	73
14:00	Sławomir Koper	Wydawnictwo Fronda	62
14:00 - 15:00	Magdalena Jastrzębska	LTW	57
14:00 - 15:00	Mariusz Samp	LIRA	9
14:00 - 15:00	Joanna Jax	Skarpa Warszawska	49
14:00	Piotr Gociek	ZYSK I S-KA Wydawnictwo	12
14:00 - 15:00	Jarosław Dumanowski	Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie	84
14:00 - 15:00	Ryszard Jan Czarnowski	Oficyna Wydawnicza RYTM	8
14:00 - 15:00	Jerzy Domański	Fundacja „Oratio Recta”	26
14:00 - 15:00	Dominik Stasiak	Wydawnictwo Bellona	52
14:00 - 15:00	Jarosław Molenda	Wydawnictwo IPN	75
14:00 - 16:00	Krzysztof Wyrzykowski	Wydawnictwo IPN	75
14:15 - 15:15	Jurij Felsztinski	Dom Wydawniczy Rebis	94
14:30 - 15:30	Łukasz Przybyło	Tetragon	104
15:00 - 16:00	Anna Kostrzyńska-Miłosz	Instytut Sztuki PAN	65
15:00	Waldemar Chrostowski	Wydawnictwo Fronda	62
15:00 - 16:00	Michał Wójcik	Skarpa Warszawska	49
15:00 - 16:00	Agata Muszyńska	Wydawnictwo DiG	3
15:00 - 16:00	Jarosław Kossakowski	Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego	39
15:00 - 16:00	Robert F. Barkowski	Wydawnictwo Bellona	52
15:00 - 16:00	dr Katarzyna Pawlak-Weiss	Wydawnictwo IPN	75
16:00 - 17:30	Łukasz Przybyło	Tetragon	104
16:00 - 17:00	Danuta Koper Janusz Dziano	Magia Słowa	1
16:00	Piotr Witwicki	ZYSK I S-KA Wydawnictwo	12
16:00 - 17:00	Piotr Ciszewski	Fundacja „Oratio Recta”	26
16:00 - 17:00	Maria Zima-Marjańska	Wydawnictwo IPN	75
16:30 - 18:00	Andrzej S. Jagodziński, Teresa Drozda, Zbigniew Janas, Zbigniew Gluza	Ośrodek KARTA	100

Niedziela, 27 listopada

10:00 - 12:00	dr Michał Wójciuk	Biały Kruk	58
11:00 - 12:00	dr Miłosz Iwo Sosnowski	Fundacja Historia PL	99
11:00 - 14:00	Dominik Czapigo, Agnieszka Knytt	Ośrodek KARTA	100
11:00 - 12:00	Grzegorz Kuczyński	Wydawnictwo Bellona	52
11:00 - 13:00	Krzysztof Wyrzykowski	Wydawnictwo IPN	75
11:30 - 13:00	Wojciech Chojnacki	Karabela	7
12:00 - 13:00	Sławomir Cenciekiewicz	LTW	57
12:00 - 13:00	Marcin Pillis	LIRA	9
12:00 - 13:00	Stefan Szczepiek	Skarpa Warszawska	49
12:00 - 14:00	Jakub Maciejewski	Biały Kruk	58
12:00 - 14:00	Michał Łuczyński	Wydawnictwo Triglav	33
12:00 - 13:00	Marek Teler	Wydawnictwo Bellona	52
12:00 - 12:50	Wojciech Markiewicz	Wydawnictwo Sonia Draga/Post Factum	60
12:00 - 14:00	Hubert Ronek	Wydawnictwo IPN	75
13:00	Dr Magdalena Ogórek	Wydawnictwo Fronda	62
13:00 - 14:00	Krzysztof Bochus	Skarpa Warszawska	49
13:00 - 14:00	Barbara Faron	Astra	35
13:00 - 14:00	prof. Grzegorz Kucharczyk	Wydawnictwo Bellona	52
13:00 - 14:00	dr Filip Gańczak	Wydawnictwo IPN	75
13:40 - 15:00	Piotr Zychowicz	Dom Wydawniczy Rebis	94
14:00 - 15:00	Agnieszka Lis	Skarpa Warszawska	49
14:00 - 15:00	Robert Walenciak	Fundacja „Oratio Recta”	26
14:00 - 15:00	Jarosław Wojtczak	Wydawnictwo Bellona	52
14:00 - 14:45	dr hab. Patryk Pleskot	Wydawnictwo IPN	75
15:00 - 17:00	Jan Zieliński	Wydawnictwo Naukowe UKSW	77
15:00 - 16:00	Adam Węglowski	Skarpa Warszawska	49
15:00 - 16:00	Iwona Kienzler	Wydawnictwo Bellona	52
15:00 - 15:45	dr Grzegorz Śliżewski	Wydawnictwo IPN	75

XXX TARGI KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ

24-27 listopada 2022 Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum Arkady Kubickiego

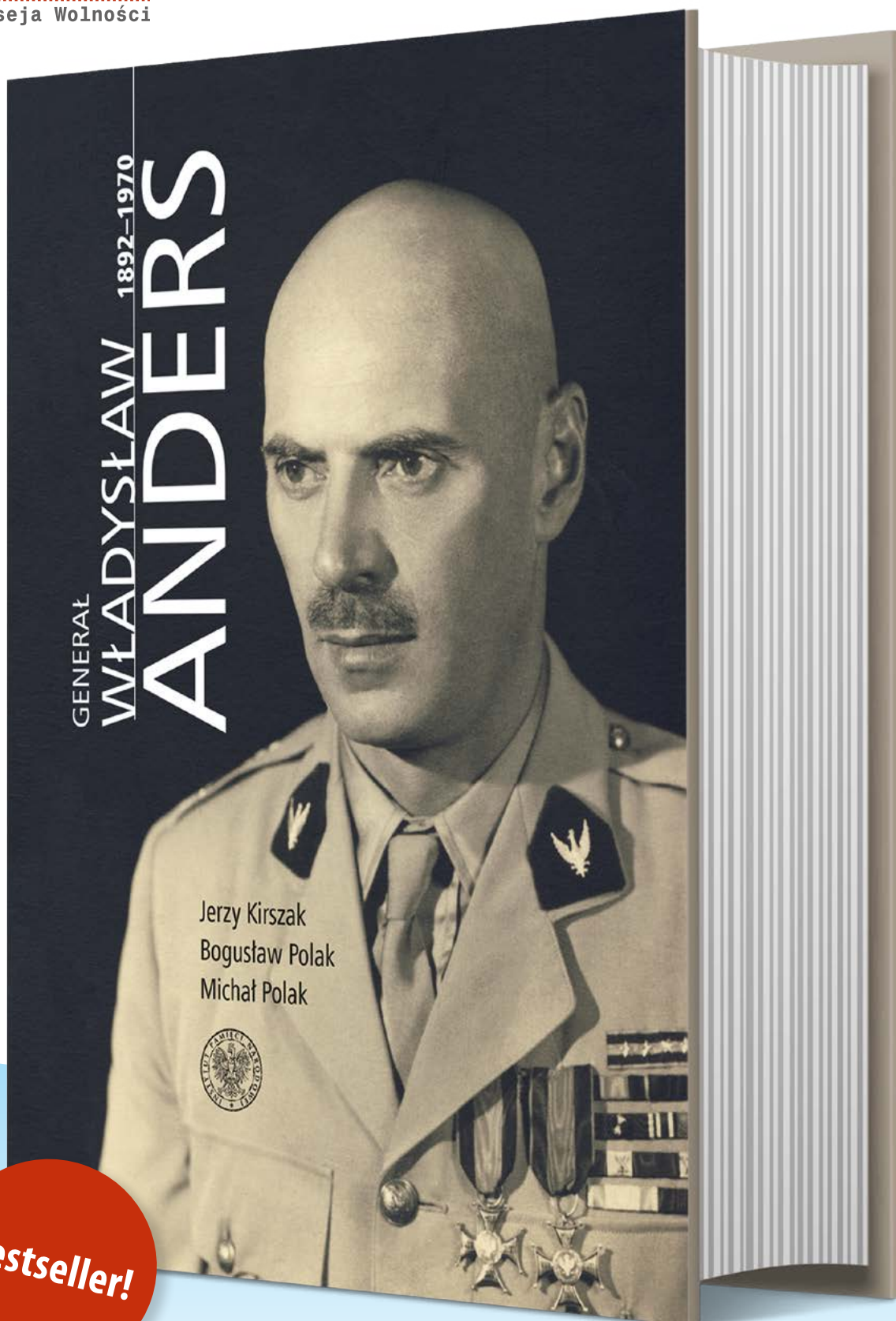
LISTA WYSTAWCÓW

nazwa Wystawcy	numer	nazwa Wystawcy	numer
@Azymut – Grupa PWN	99	Polskie Towarzystwo Ziemiańskie	88
AGENCJA MIENIA WOJSKOWEGO	Stacja I	Projekt "IGRZYSKA LEKKOATLETÓW"	27
AGENCJA MUZYCZNA POLSKIEGO RADIA	14	PRZEGLĄD - Fundacja „Oratio Recta”	26
Agencja Wydawnicza CB Andrzej Zasieczny	91	REWASZ	68
Alma-Press	92	SALON KSIĄŻKI MUZEALNEJ	85
ANTYKWARIAT "PIOTRUŚ PAN"	Stacja III	SALON NIEZALEŻNYCH WYDAWCÓW BIAŁORUSKICH	83
Antykwiaryaty Książka dla Każdego	38 Stacja VI	SALON WYDAWCÓW UKRAIŃSKICH	61 Stacja IV
B.H. Comax	40	Scream	20
Bellona	52 53 Stacja V	Skarpa Warszawska	49
Biały Kruk	58	Słowo Obraz Terytoria	99
Biblioteka Narodowa	42	Soliton Wydawnictwo Muzyczne	48
BOSZ	50	STOWARZYSZENIE WYDAWCÓW KATOLICKICH	34
Bukowy Las	52 53 Stacja V	Świat Książki	52 53 Stacja V
Centrum Badań nad Zagładą Żydów	99	Teologia Polityczna	18
Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego	28	TOWARZYSTWO NAUKOWE KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO	66
Czerwone i Czarne	52 53 Stacja V	Wydawnictwa Komunikacji i Łączności	79
Dom Spotkań z Historią	46	Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego	69
DOM WYDAWNICZY "REBIS"	94	Wydawnictwo "Czytelnik"	97
Fabryka Słów	52 53 Stacja V	WYDAWNICTWO 3DOM	32
FRONDA.PL	62	Wydawnictwo ARKADY	67
Fundacja Będziem Polakami	99	Wydawnictwo Astra	35
Fundacja Historia PL	99	WYDAWNICTWO CM	41
FUNDACJA HISTORYCZNA LOTNICTWA POLSKIEGO	84a	Wydawnictwo Demart	99
Insignis Media	52 53 Stacja V	Wydawnictwo Dialog	99
Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego	39	WYDAWNICTWO DIG	3
Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk	5	Wydawnictwo Glowbook	99
Instytut Polonika	6	Wydawnictwo Graf_ika	103
Instytut Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego	47	Wydawnictwo INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII POLSKIEJ AKADEMII NAUK	23
Instytut Sztuki PAN	65	Wydawnictwo IPN	74 75 Stacja II
Janusz Jarosławski	54	Wydawnictwo JEDNOŚĆ	29
KARABELA	7	Wydawnictwo Kameleon	102
KARTA	100	Wydawnictwo Lira	9
Krytyka Polityczna	10	Wydawnictwo Literackie	95
KSIAŻNICA PRUSZKOWSKA	45	Wydawnictwo LTW	57
ksiegarniaorientalna.pl	90	Wydawnictwo M	16
Księgarnie Świat Książki	52 53 Stacja V	Wydawnictwo Miejskie Posenania	36
Księży Młyn Dom Wydawniczy	76	Wydawnictwo Naukowe PWN	99
Magia Słowa	1	WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU	71
Międzynarodowe Centrum Kultury	64	WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO W WARSZAWIE	77
MÓWIĄ WIEKI	87	Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika	96
MUZEUM DULAG 121	44	Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego	78
Muzeum Historii Polski	22	Wydawnictwo NERITON	4
MUZEUM HISTORII POLSKIEGO RUCHU LUDOWEGO	82	Wydawnictwo Nieoczywiste	99
Muzeum II Wojny Światowej W Gdańsku	31	Wydawnictwo Polskiej Prowincji Dominikanów W drodze	80
MUZEUM NARODOWE ZIEMI PRZEMYSKIEJ W PRZEMYŚLU	72	Wydawnictwo Poznańskie	17
Muzeum Niepodległości w Warszawie	73	Wydawnictwo REPLIKA	15
Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie	84	Wydawnictwo RM	11
Muzeum Pamięci Sybiru	21	Wydawnictwo Scholar	99
Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi	30	Wydawnictwo Sejmowe	101
MUZEUM WARSZAWY	86	Wydawnictwo Sonia Draga	60
MUZEUM WOJSKA POLSKIEGO	55	Wydawnictwo Tetragon	104
NapoleonV	13	Wydawnictwo Triglav	33
Narodowe Centrum Kultury	56	Wydawnictwo Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie	63
Nasza Historia	24	Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego	70
NATURALLY BY ANETTA	81	Wydawnictwo Wimana	99
Oficyna Wydawnicza RYTM	8	Zespół Badań i Analiz Militarnych	25
OFICYNA WYDAWNICZA VOLUMEN	19	Zysk i s-ka Wydawnictwo	12
Państwowy Instytut Wydawniczy	93	Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma	43
PAX Instytut Wydawniczy	37		
Pointgames	89		

Szlaki Nadziei
Odyseja Wolności

WYDAWNICTWO IPN
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

Wyjątkowy album

poświęcony jednemu z najwybitniejszych
dowódców polskich XX w.

Bestseller!

ksiegarniaipn.pl

Pełna oferta na www.ksiegarniaipn.pl • [Fb.com/ksiegarnia.ipn](https://fb.com/ksiegarnia.ipn)

WYDAWNICTWO
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

IPN

GRUDNIOWA OFERTA

-30% NA WSZYSTKIE
KSIĄŻKI

-20% GRY, KOMIKSY,
CZASOPISMA

OFERTA DOSTĘPNA:

ONLINE 1.12-30.12.2022

STACJONARNIE 1.12-23.12.2022

W KSIĘGARNIACH IPN W CAŁEJ POLSCE
LUB DO WYCZERPANIA ZAPASÓW

WIĘCEJ NA: www.ipn.gov.pl | [FB.com/ksiegarnia.ipn](https://fb.com/ksiegarnia.ipn)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

WYDAWNICTWO
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

IPN

PEŁNA OFERTA NA
ksiegarniaipn.pl